

U MOČVARI MONDIJALIZMA

«Imala sam šest godina kada je mama umrla» - priča Kristina, devojčica čupave kose koja od svoje druge godine luta ulicama Sao Paola i prosi. – «Bili smo malo i kod nekih rođaka. Spavali smo nas jedanaestoro na jednom dušku. Čika nas je tukao. Emanuel je imao četiri meseca i umro je u toku noći, odmah tu pored mene. Plakao je kao napušteno štene, bio je sav poplaveo. Držali su ga u nekoj plastičnoj kesi dva dana...»

Molieta, zajedno sa svojom decom prosi. Njenog najmlađeg sina zovu «buvica», jer je tako mali da se može sakriti u korpu za pijac. Policajci su ga jednom prilikom udarili palicom i od tada je slep. Njegovom drugu s posla, kome je nadimak «mrtvak», jer spava po grobljima, jedne noći su odsekli genitalne organe...

Mariandela, devojčica od trinaest godina priča:»Radila sam sve do poslednjeg dana trudnoće. Bilo mi je loše, ali su plaćali više. Jedna mušterija je dovela šestoricu svojih prijatelja, a jedan od njih je sve snimao kamerom. Od tog novca kupila sam kolvku... Stid? Stidela sam se kad su crvi gmizali po licu moje dvogodišnje sestre! Baka mi je govorila da za nas sirotinju ne postoji greh.

Stanicu De Luz u srcu crnačkog kvarta Sao Paola zovu Krekopolis (od naziva za drogu «krek»). Po pločnicima, između mršavih pasa i razbijenih flaša, leže izgubljena deca, drogirana buljeći u nebo koje ne mogu da vide.

U Rio de Žaneiru petoro dece je ubijeno, jer nisu imali autobusku kartu!

U jednom od najkontroverznijih filmova protekle decenije, «Kids», prevedenog kod nas kao «Delinkventi», reditelja Lerija Klarka, pratimo gluvarenje grupe tinejdžera tokom 24 časa u jednom američkom megapolisu. Ovaj film koji po svom kritičkom osvrtu na «blagodeti» zapadne civilizacije naprosto štrči iz deponije holivudskog filmskog smeća, kao da budi nadu u mogućnost korekcije samozadovoljnosti Gospodara sveta. Kroz priču glavnog junaka koji oduzimanje nevinosti svojim vršnjakinjama, tinejdžerkama, doživljava kao sportsku disciplinu, (raznoseći pri tom virus SIDE kao polenov prah), dat je beskompromisan i zastrašujući pogled na mladu generaciju, utonulu u bezizlaznu spiralu autodestrukcije! Deca zapadnog sveta, onog istog koji je izručio bombe na našu decu, jesu nevine žrtve prerano «izgubljenih iluzija»; izgubljenih u svetu «kapitalističkog raja», projektovanog da traje večno, baš kao i nekada komunizam.

Tumarajući po četvrtima uzavrelog megapolisa, ovi dečaci i devojčice naliveni alkoholom i naključani drogom, bez trunke emocije ili minimuma erotske privlačnosti, jednostavno se pare, kao životinje, ili kao ljudi u prvobitnoj zajednici.

Cloaca magna...

Neusmeren i haotičan grad na početku XXI veka, kao da seje seme sopstvenog uništenja. Mislioci su ukazivali na disharmoniju između prirodnog i mehaničkog ustrojstva velikih ljudskih naseobina. Špengler je dokazivao da je grad prafenomen svake kulture i da se velike kulture vezuju isključivo za gradove, jer je grad «duh», a veliki grad «slobodni duh». Zaista, za renesansne gradove u Italiji i Nemačkoj, sintagma o «slobodnom duhu» deluje uverljivo; na žalost, vreme današnje se nikako ne bi moglo njome okititi. Postojanje gigantskih gradova jeste zapravo osnovni uzrok stagnacije i pada kulturnih vrednosti i ozbiljan simptom njenog raspada. U tim gradovima smatra se da «masa» vodi nomadski život i parazitsku egzistenciju, život lišen prošlosti i i budućnosti. Američki gradovi jesu «pokretne pustinje», piše Žan Bodijar. Urbanistička eksplozija i gigantizam svih gradskih sistema definitivno ugrožavaju živote ljudi i neposrednost komunikacije u megapolisu.

U takvoj krizi življenja i životarenja «na ivici nervnog sloma» dramatično raste potreba za ponovnim uspostavljanjem ranijih čvrstih principa ponašanja i ustaljenog sistema moralnih vrednosti. Takvoj želji običnog čoveka, kod nas i u svetu, nastoje da udovolje političari raznih usmerenja, kulturni radnici, religije, sekte... Svi ti «gurui» obećavaju prevazilaženje haosa, otklanjanje strahova, uspostavljanje sigurnog i spokojnog života. Ali, slike života koje se svakodnevno dešavaju imaju obris odraza u naprslom ogledalu: na sceni su samo prodorni «biznismeni», uspešnima se slepo povlađuje, a privatizacija smatra jedinim pravim lekom. Ideologija neoliberalizma koja se zasniva na (kvazi) neograničenim slobodama pojedinca i preduzetnika, u velikim gradovima, kao i u zemljama bivšeg socijalizma, dramatično zapostavlja stvarne potrebe građana i zloćudno kruni stubove moralnog i materijalnog opstanka megapolisa.

Umesto usredsređenosti na bolju budućnost svih građana, dolazi do socijalne i kulturne kontaminacije gradske sredine. A toj kontaminaciji, pre svega kulturološkoj, ne suprotstavlja se gotovo niko: ni građani, zaokupljeni ekvilibristikom svakodnevnog preživljavanja, a ni političari koji se jedino trude da se što bolje plasiraju na listi popularnosti, zapostavljajući pri tom, podjednako, interese naroda, kao i interese svoje partije.

Što se našeg (barem, do sada) glavnog grada Beograda tiče, on se drži koliko može. Ali, ono mnoštvo ljudi bez urbanog iskustva što je u protekloj deceniji u njega došlo (ili, još bolje, što se u njega «ulilo») – prelilo je čašu! Grad u kome je moglo da živi pola miliona ljudi, a najviše milion, danas broji više od dva i po miliona duša! Na žalost, s tim «dušama» u Beograd se ulila i klica njegovog sopstvenog etičkog, estetičkog, civilizacijskog i kulturnog uništenja. U njemu, na početku zasigurno poslednjeg milenijuma hrišćanske civilizacije, za običan svet mesta više i nema. Sve se pretvorilo u užareni kovitlac velike trke za «velikim biznisom», u kojoj ničeg velikog zapravo i nema. U pitanju su, kao po pravilu, samo levitacije po obodu zakona, ili, jednostavno rečeno, kriminal. Beograd tako neumitno postaje razvalina onoga što je nekada bio. Negacija samoga sebe. Antiutopija, u kojoj dva i po miliona ljudi, poput šarana u prenamnoženom ribnjaku, grčevito pokušavaju da prokrče sebi put ka površini vode, ne bi li udahnuili bar molekul svežeg vazduha...!

Kada je Mojsije, svojevremeno, na Gori Sinajskoj, vodio bilateralne razgovore sa gospodinom Bogom, a koji su se ticali sudbine kako jevrejskog naroda, tako i čovečanstva uopšte, nije ni slutio da će Deset Božijih zapovesti koje je odande doneo, postati međunarodni dokument koji će se u svetu najmanje poštovati! Jer, dve teške kamene ploče koje je Mojsije spustio sa brda (a on je bio vrlo snažan čovek!), nisu bile dovoljno jak argument njegovom narodu. Izrailji su se, u međuvremenu, u dolini, odali porocima i vajarstvu, te napravili Zlatno tele, ne znajući da su u potpunosti skrenuli sa svog starozavetnog puta!

Ili da su, zapravo, tek stupili na «dobar put», na onaj isti na koji Srbija stupa danas. Jer, naš idol, naše Zlatno tele, zove se – privatizacija! Vulgarni pragmatizam, indukovan sa Zapada, nasilno nakalemljen na srpsko duhovno, nacionalno, istorijsko i kulturološko biće, Mojsijevo naporno pentranje po Gori Sinajskoj, učinilo je besmislenim. Svi se danas klanjamo Zlatnom teletu, a što se Deset zapovesti (ili, u slobodnom prevodu: osnova ljudskog morala) tiče, time se više ne bavi čak ni sladunjava holivudska filmska mašinerija! Jer, sa propašću bipolarnog sveta, nije propala samo jedna (komunistička) ideologija. Desilo se nešto daleko tragičnije: iskorenjena je svaka autentična filozofska misao!

Okupacija Knez Mihajlove ulice u Beogradu od strane belosvetskih multinacionalnih «naslova» («Beneton», «Legend», «Ribok», «Planet», «Rifle», «Gas»...), izniklih na zgarištima RK Beograd, «Ateksa», «Centrotekstila», «Elektrotehne»..., sigurno nije slučajna. Teško da će «Ribok», ili «Gas», prodati toliko patika ili teksas-krpica u Beogradu, ili u Srbiji, a da bi im to donelo profit. Ne! Nisu oni kod nas da bi zaradili, već da bi kontaminirali prostor i onemogućili svaki eventualni pokušaj revitalizacije domaće proizvodnje.

Kao što ni belosvetski «naslovi» trećerazrednih belosvetskih pisaca - skribomana, koji se danas igraju u većini beogradskih pozorišta, kao i u još ponekim pozorištima po Srbiji koja su praktično u stanju «kliničke smrti», nisu tu da bi oplemenili naš duh, nacionalni identitet, ili našu svest podigli na viši civilizacijski i kulturni nivo, već, naprotiv, da bi kontaminirali sve ono što još uvek poseduje kakvo-takvo nacionalno obeležje, zombirali domaće stvaraoce i domaću publiku – jednom rečju, učinili nas ropski zavisnim od njihovih kvazi-donatorskih transfuzija svog sopstvenog recikliranog «duhovnog smeća»!

Za to vreme, «neki novi klinici» od sumraka do svitanja tumaraju glavnim ulicama naše prestonice. Obučeni u rite, prljavi i musavi, leti bosu a zimi polugoli, kao da nagoveštavaju novu i uznemirujuću budućnost. Neki od njih su crnomanjasti, a drugi su beli. Neki prose, dok se drugi ne ustručavaju da ukradu cigaretu iz prstiju gosta u bašti restorana u Knez Mihajlovoj ulici. Ili da mu ukradu čašu s pićem. Ili da ga pljunu. Tek tako. Međusobno se sporazumevaju psovka. Oni su ničiji. Njima se ne bave ni policija, a ni socijalne službe. Oni nemaju roditelje. Ili ih imaju, ali se ne sećaju da su ih ikada upoznali.

Oni su dokaz da smo i mi, hteli to drugi da nam priznaju ili ne, organski deo zapadnog hrišćanskog sveta, «civilizovane i demokratske Evrope», čiji veliki gradovi i velike kulture nezadrživo tonu u dubok mulj nepregledne močvare mondijalizma.

Aleksandar Đaja